

ΚΕΡΣΤΙΝ ΓΚΑΜΕΛΙΝ
ΡΑΪΜΟΥΝΤ ΛΕΒ

ΠΟΙΟΙ ΚΙΝΟΥΝ ΤΑ ΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

**ΠΟΙΟΙ ΚΙΝΟΥΝ ΤΑ ΝΗΜΑΤΑ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

Σειρά: ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Συγγραφείς και τίτλος πρωτοτύπου:

Cerstin Gammelin, Raimund Löw – *Europas Strippenzieher,
Wer in Brüssel wirklich regiert*

Copyright © by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin

Published in 2014 by Econ Verlag

Παραγωγή: ΜΙΝΩΑΣ ΑΕΕ

1η έκδοση στην Ελλάδα: Σεπτέμβριος 2014

Μετάφραση: Άντζη Σαλταμπάση

Επιμέλεια κειμένου: Ανδρέας Κράουζε

Σελιδοποίηση – Σχεδιασμός εξωφύλλου: Ιάκωβος Ψαρίδης

Εικόνα εξωφύλλου: © Etwas Neues Entsteht, Berlin

Copyright © για την παρούσα έκδοση:

Εκδόσεις ΜΙΝΩΑΣ

Τ.Θ. 504 88, 141 10 Ν. Ηράκλειο, ΑΘΗΝΑ

τηλ.: 210 27 11 222 – fax: 210 27 76 818

www.minoas.gr • e-mail: info@minoas.gr

ISBN 978-618-02-0281-6

ΚΕΡΣΤΙΝ ΓΚΑΜΕΛΙΝ
ΡΑΪΜΟΥΝΤ ΛΕΒ

ΠΟΙΟΙ ΚΙΝΟΥΝ ΤΑ ΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Άντζη Σαήταμπάση

Περιεχόμενα

Πρόλογος αποκλειστικά για την ελληνική έκδοση	11
Πρόλογος	15
Συμμαχίες – οι Ευρωπαίοι ηγέτες δεν χαρίζονται στους συναδέλφους τους	23
Θεραπευτικές συνεδρίες	26
Συμμαχίες υπέρ και κατά της πυρηνικής ενέργειας	31
Πίσω από τις κλειστές πόρτες	35
Όταν μετά τις Συνόδους παραιτούνται πρωθυπουργοί	44
Στην Ευρώπη όλοι είναι ίσοι και κάποιοι ακόμη πιο ίσοι	50
Γαλλογερμανική υπεροχή	52
Οι μη δεσμευτικές αποφάσεις δέτουν σε κίνδυνο την ΕΕ	55
Η Κρίση – Φαγωμάρα στο ευρωπαϊκό σπιτικό	60
Μέρος 1ο	
Το ναυάγιο της διάσωσης των ευρωπαϊκών τραπεζών	60
Το βραχύβιο όνειρο του ευρωπαϊκού ταμείου	
διάσωσης των τραπεζών	63
«Ο καθένας τα δικά του σκατά!» – έτσι βλέπει η Γαλλία τη γερμανική γραμμή	66

Μέρος 2ο

Η <i>Madame Non</i> επιβάλλει την ατζέντα της	70
Η μεγάλη διστακτικότητα – Οκτώβριος 2009-Απρίλιος 2010	72
Η διάσωση του ευρώ αλά Πελέ: Μάρτιος-Μάιος 2010	78

Μέρος 3ο

Η μεταβολή: Ο Ολάντ συνήγορος του Νότου	89
«Πιστεύαμε ότι θα τα τινάζουμε όλοι μαζί»: Δεκέμβριος 2010-Σεπτέμβριος 2012	89
Πώς γεννιέται το σχέδιο για την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη – και γιατί απορρίπτεται	107

Μέρος 4ο

Η Γερμανία δεν επιθυμεί κοινά ταμεία στην ΕΕ	109
Η νομοσυντακτική ένωση επανακτά τον έλεγχο: Οκτώβριος 2012-Ιούλιος 2013	109
Η κρίση χτυπάει τις μεγάλες εθνικές οικονομίες	114

Ανάγκη αναδιάρθρωσης – Πώς θα μπορούσε

να επιτευχθεί μία Ευρώπη με κοινωνικό πρόσωπο	119
Γιατί η πλούσια Ευρώπη δυσκολεύεται τόσο πολύ να καταπολεμήσει τη φτώχεια	124
Νέα κοινωνικά δίκτυα – ένα ευρωπαϊκό Ταμείο Ανεργίας	131
Η ευρωπαϊκή σύνταξη	138
Ένας κατώτατος μισθός για τους εργαζόμενους της Ευρώπης	139
Διστακτικά συνδικάτα	141

Η Αυτοκράτειρα – Η Άνγκελα Μέρκελ κυβερνά την Ευρώπη **147**

Η δημοσιονομική πειθαρχία ως ανθρωπινό δικαίωμα	151
Πώς η Γερμανία αντιλαμβάνεται τον εαυτό της στην Ευρώπη	159
Η Μέρκελ αλλάζει ρότα στην πολιτική διάσωσης	166
Το Βερολίνο, η κρυφή πρωτεύουσα της Ευρώπης	171

Δικτύωση – Πώς γράφονται οι νόμοι στις Βρυξέλλες	176
Η επιρροή του οικονομικού λόμπι	180
Σύμπραξη αξιωματούχων, πολιτικών και διπλωματών	188
Όταν οι επίτροποι γίνονται εκπρόσωποι των εθνικών τους συμφερόντων	194
Όταν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων γίνονται οι πλέον ισχυροί εκπρόσωποι συμφερόντων	196
Τα λόμπι στις Βρυξέλλες και στο Βερολίνο	201
Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα λόμπι	206
Η πιο ισχυρή αξιωματούχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	209
Υποπτες συμφωνίες με την καπνοβιομηχανία	212
Δωροδοκίες ευρωβουλευτών	220
Ένα οικειοδελές μητρώο διαφάνειας για τα μάτια του κόσμου	224
Τα μίντια και η ροπή τους προς τον εθνικισμό	231
Πώς βλέπουν την Ευρώπη τα εθνικά ΜΜΕ	237
Το μεσημβρινό μπρίφινγκ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	239
Η Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τα ΜΜΕ	247
Ποιοι βάλλουν κατά της ελευθεροτυπίας	251
Οι γείτονες – Πού πάσχει η κοινή εξωτερική πολιτική	257
Το δίλημμα της Συρίας	262
Κάθριν Άστον: στην κορυφή από καθαρή σύμπτωση	265
Ευρώπη και στρατιωτικά δέματα	271
Εύδραυστες φιλίες: Οι μυστικές υπηρεσίες στην ΕΕ	281
Μεταξύ κατασκόπων	287
Τα μαθήματα των Βαλκανίων	291
Όραμα ή εφιάλτης; – Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης	298
Η διένεξη για την κατεύθυνση που θα πάρει η ΕΕ	302
Πολιτική ένωση ή ζώνη ελεύθερου εμπορίου;	305
Τι διακυβεύτηκε στις ευρωεκλογές	306
Πώς μοιράζονται τα κορυφαία πόστα	312

Η τραπεζική ένωση και η βούληση για πολιτική ολοκλήρωση	317
«Οδικοί χάρτες» για το μέλλον της Ευρώπης	322
Η καινούργια γοητεία ενός παλιού οράματος	327

Παράρτημα	333
Πού πήγαν τα πακέτα διάσωσης;	333
Χρονολόγιο της ΕΕ από την αρχή της κρίσης	340
Ευχαριστίες	354
Παραπομπές	356
Ευρετήριο	370

Πρόλογος αποκλειστικά για την ελληνική έκδοση

Ελλάδα, Ελλάδα, και πάλι Ελλάδα. Στη χώρα με τα μαγευτικά, ηλιόλουστα νησιά γεννήθηκαν η δημοκρατία και οι Ολυμπιακοί Αγώνες, αλλά και η κρίση που το 2009, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, κατακρήμνισε οικονομικά την Ελλάδα στο επίπεδο μίας αναπτυσσόμενης χώρας, κλόνισε τα δεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ξερίζωσε βεβαιότητες ετών και αναγκάζει τους Ευρωπαίους να σχεδιάσουν ένα όραμα για το μέλλον.

Το καλοκαίρι του 2014 πάντως, επικρατεί για πρώτη φορά ηρεμία. Είναι περίοδος ανάπαυλας, δεν υπάρχουν εστίες οξείας κρίσης, όσοι ασχολούνται με τη διάσωση του ευρώ και την αντιμετώπιση της κρίσης έχουν γίνει πλέον ειδικοί. Τα προβλήματα λύνονται αδόρυβα. Αυτή η ηρεμία μάς δίνει τον απαραίτητο χρόνο να προβούμε σε απολογισμούς και να αναλύσουμε αν η πολιτική διάσωσης των προηγούμενων μηνών ήταν η σωστή για την Ελλάδα, αλλά και για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπάρχουν αναλυτές, όπως ο Ζαν Πιζανί-Φερί, πρώην επικεφαλής της φημισμένης δεξαμενής σκέψης των Βρυξελλών Bruegel, σύμβουλος σήμερα του προέδρου της Γαλλίας Φρανσουά Ολάντ, που διατείνεται ότι η Ελλάδα ήταν κατά κάποιον τρόπο άτυχη. Άτυχη, επειδή το έλλειμμα, το οποίο ανακάλυψε η σοσιαλιστική κυβέρνηση του Γιώργου Παπανδρέου το 2009, έδωσε το έναυσμα για το ξέσπασμα της κρίσης. Η δραματική κρίση των προηγούμενων ετών παρουσιάστηκε ως κρίση χρέους και αποφασίστηκαν σκληρά μέτρα λιτότητας για να καταπολεμηθεί η αιτία της – δηλαδή τα χρέη.

Ο Πιζανί-Φερί κάνει έναν ενδιαφέροντα συλλογισμό: Τι θα γινόταν, αν είχαν χρεοκοπήσει πρώτες οι τράπεζες της Ιρλανδίας; Ή τα ισπανικά

χρηματοπιστωτικά ιδρύματα; Μία μικρή χρονική μετάθεση και η Ευρώπη δεν θα αντιμετώπιζε μία κρίση χρέους, αλλά μία τραπεζική κρίση. Η πολιτική διάσωσης θα ήταν σίγουρα εντελώς διαφορετική, ακόμα και για την Ελλάδα και μπορεί να πει κανείς με βεβαιότητα ότι τα μέτρα λιτότητας δεν θα ήταν τόσο εύκολο να αιτιολογηθούν. Αντ' αυτού οι κυβερνήσεις θα έπρεπε να τολμήσουν να συγκρουστούν με τις ισχυρές τράπεζες.

Εντωμεταξύ η ευρωζώνη απέκτησε μία κεντρική τραπεζική εποπτεία και κανόνες για την εξυγίανση των προβληματικών τραπεζών, παρόλο που οι τράπεζες δεν έχουν εξυγιανθεί ακόμη. Τα stress test της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της νέας κεντρικής εποπτείας, ενδέχεται να φέρουν στο φως δυσάρεστες πληροφορίες.

Έχοντας στη διάθεσή μας πολυάριθμες συζητήσεις με πρόσωπα που συμμετείχαν στις αποφάσεις και τις διαδικασίες, καθώς και τα άκρως εμπιστευτικά πρακτικά των Συνόδων Κορυφής, στο βιβλίο μας περιγράφουμε με ποιον τρόπο η Ευρώπη αναζητούσε παραπαίοντας τη διέξοδο από την κρίση, με ημίμετρα έκτακτης ανάγκης.

Το τίμημα, το οποίο πληρώνουν στις 28 πρωτεύουσες οι πολιτικοί που καθόρισαν τις εξελίξεις, αποτυπώνεται στις ευρωεκλογές του 2014. Οι πολίτες γυρίζουν την πλάτη και δεν εμπιστεύονται τα καθιερωμένα κόμματα όσο πριν από πέντε χρόνια. Η Ευρώπη κάνει μία δεξιά στροφή: στη Βρετανία, στη Γαλλία, στη Δανία. Στη Γερμανία το κόμμα «Εναλλακτική για τη Γερμανία» (AfD), που θέλει να πετάξει έξω από τη νομοσυντακτική ένωση τα αδύναμα κράτη-μέλη της ευρωζώνης, έλαβε επτά έδρες. Οι πολέμιοι του ευρώ σημείωσαν επιτυχίες και στη Γαλλία και την Ιταλία. Ολόκληρο το πολιτικό σύστημα βρίσκεται σε αναβρασμό.

Και η Γαλλία; Πώς είναι δυνατόν να συμβαίνει κάτι τέτοιο στη Γαλλία! Το αστικό κόμμα «Ένωση για ένα Λαϊκό Κίνημα» (UMP) είναι υπό διάλυση, αφού το ακροδεξιό στρατόπεδο τού κλέβει ψηφοφόρους, ενώ μια σειρά οικονομικών σκανδάλων πλήττει την αξιοπιστία του. Ο σοσιαλιστής πρόεδρος Φρανσουά Ολάντ με την αδυναμία που επιδεικνύει τρέπει τους ψηφοφόρους σε φυγή. Η χώρα κοιτάζει ενεή τον ανατρεπτικό ενθουσιασμό της πρόεδρου του ακροδεξιού κόμματος «Εθνικό Μέτωπο» Μαρίν Λε Πεν. Ένα τόσο μεγάλο ποσοστό (25%) για ένα κόμμα που απαιτεί τη ρήξη με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την ανατροπή της κοινωνικοπολιτικής ιεραρχίας στο

εσωτερικό είναι κάτι που δεν έχει ξανασυμβεί από την εποχή της παρακμής των μεγάλων κομμουνιστικών κομμάτων στη Δυτική Ευρώπη.

Στην Ελλάδα ο κυβερνητικός συνασπισμός υπό τον Αντώνη Σαμαρά αντέχει ακόμη, αν και το αριστερό, εναλλακτικό κόμμα ΣΥΡΙΖΑ πήρε καθαρά την πρωτιά από τους συντηρητικούς. Οι κλυδωνισμοί των προηγούμενων δύο χρόνων έκαναν πιο ανθεκτική τη συμμαχία της ΝΔ με το ΠΑΣΟΚ απέναντι στην άνοδο της Αριστεράς, η οποία πιστεύει ότι για τα πολλά λάθη του παρελθόντος ευθύνονται εξίσου η Ευρώπη και το ελληνικό κατεστημένο.

Στην απόδοση ευθυνών, η ελληνική Αριστερά μοιάζει με το «Κίνημα Πέντε Αστέρων» του πρώην κωμικού Μπέπε Γκριλό: για τους οπαδούς του Γκριλό, γνωστούς και ως «Grillini», οι βασικοί υπαίτιοι για την κατάσταση της χώρας τους είναι η Μέρκελ και ο Σόιμπλε. Ο μεγάλος νικητής βέβαια των ευρωεκλογών είναι ο Ιταλός πρωθυπουργός Ματέο Ρέντσι, τον οποίο στις Βρυξέλλες η Μέρκελ προσφωνεί «ταυρομάχο» (Matador). Στην Ιταλία, εδώ και δεκαετίες, καμία πολιτική δύναμη δεν έχει λάβει πάνω από το 40% των ψήφων, όπως πέτυχε τώρα το αριστερό Δημοκρατικό Κόμμα. Ο Ρέντσι εξηγεί ακούραστα ότι η Ιταλία χρειάζεται μεταρρυθμίσεις, όχι επειδή το ζητούν η Ευρώπη και η Γερμανία, αλλά προς το συμφέρον και μόνο της χώρας. Ο νεαρός πρωθυπουργός συνδυάζει την ανανέωση της πολιτικής τάξης στην Ιταλία με την απαίτηση απέναντι στην Ευρώπη να χαλαρώσει τα μέτρα λιτότητας εφόσον χρησιμοποιηθούν τα χρήματα για επενδύσεις που θα προωθήσουν την ανάπτυξη.

Οι υπόλοιποι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων, και πρώτη από όλους η Μέρκελ, είναι αναγκασμένοι να ανοίξουν μία νέα συζήτηση για την πολιτική λιτότητας, τους στόχους των ελλειμμάτων και τα χρέη.

Οι δύο έλλες οξύνουν τις αντιθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αρχηγοί των κυβερνήσεων έχουν λίγα περιθώρια για συμβιβασμούς στην εσωτερική πολιτική των χωρών τους. Οι αντιθέσεις αυτές αντικατοπτρίζονται και στην αντιπαράθεση για την πλήρωση των ηγετικών θέσεων στην Ευρώπη. Στο παρελθόν, το ζήτημα της εκλογής προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δηλαδή του επικεφαλής της Ευρώπης, απασχολούσε στην καλύτερη περίπτωση τους συμβούλους των κυβερνήσεων, που ήταν αρμόδιοι για τα ευρωπαϊκά θέματα. Σήμερα σε ολόκληρη τη γηραιά ήπειρο, αρθρογράφοι και σχολιαστές ασχολούνται με το αν θα καταφέρει να πάρει τη θέση ο Ζαν

Κλοντ Γιούνκερ. Ο Ντέιβιντ Κάμερον συνδέει μάλιστα την παραμονή της Μεγάλης Βρετανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση εμμέσως με τη συγκεκριμένη απόφαση.

Παραδόξως βέβαια, η αντιπαράθεση για τον διορισμό του Ζαν Κλοντ Γιούνκερ οδηγεί και στην αναγέννηση της πολιτικής Ευρώπης. Βιώνουμε, θα έλεγε κανείς, τις ωδίνες και αναμένουμε τη γέννηση της ευρωπαϊκής εσωτερικής πολιτικής όπου τα κράτη-μέλη θα είναι πλέον άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους, όσο ποτέ πριν.

Τα σχέδια του 2012 για έναν ξεχωριστό προϋπολογισμό για τις χώρες της ευρωζώνης, για μία επιτροπή για το ευρώ στο Ευρωκοινοβούλιο και για τις κοινές ευρωπαϊκές κοινωνικές δαπάνες σε αντάλλαγμα για την ειδική μεταχείριση που αξιώνει η Βρετανία, είναι πιθανό να επανέλθουν στο προσκήνιο πολύ πιο γρήγορα από όσο φαντάζονται οι κουρασμένοι Ευρωπαίοι πολιτικοί. Όπως άλλωστε, ας μην το ξεχνάμε, και το ερώτημα «τι θα γίνει με τα χρέη της Ελλάδας;».

*Κέρστιν Γκάμελιν, Ράιμουντ Λεβ
Βρυξέλλες, Ιούνιος 2014*

Πρόλογος

Για ποιον λόγο μία πρωθυπουργός νιώθει ότι βρίσκεται σε ομηρία και μάλιστα στη μέση της νύχτας; Πώς γίνεται να μετατρέπεται ξαφνικά σε ποδοσφαιρόφιλο ένας διακεκριμένος καθηγητής Οικονομικών στις τέσσερις η ώρα το πρωί; Γιατί ένας έμπειρος διαπραγματευτής της γερμανικής κυβέρνησης τρέχει νευρικός να κρυφτεί μέσα στο ασανσέρ; Και τι άραγε συμβαίνει στις Βρυξέλλες όταν κλείνουν οι πόρτες και οι πρόεδροι, οι πρωθυπουργοί και οι καγκελάριοι κάδονται όλοι μαζί γύρω από ένα τραπέζι;

Όλοι έχουν δει εικόνες από τις Συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στα ειδησεογραφικά δελτία: καμιά εικοσιπενταριά άνδρες με σκούρα, συνήδως, κοστούμια και μερικές κυρίες να στέκονται στις θέσεις που ορίζουν τα καρτελάκια του διπλωματικού πρωτοκόλλου προκειμένου να βγάλουν την περίφημη «οικογενειακή φωτογραφία». Μπροστά και στη μέση οι πρόεδροι των χωρών, καθώς σύμφωνα με το πρωτόκολλο κατέχουν το ανώτατο αξίωμα, και γύρω τους οι πρωθυπουργοί και οι καγκελάριοι. Είκοσι οκτώ προσωπικότητες από διαφορετικές χώρες που μαζί με τους προέδρους της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περιμένουν να βγουν φωτογραφία. Χαμογελούν, γνέφουν ο ένας στον άλλον ή καμιά φορά αποστρέφουν το βλέμμα και σωπαίνουν. Είναι αυτοί που αποφασίζουν για το μέλλον 506 εκατομμυρίων πολιτών της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Πώς όμως συμπεριφέρονται μεταξύ τους οι ισχυροί της Ευρώπης, όταν το πρωτόκολλο μπαίνει στην άκρη; Ποιος αποφασίζει τι πρέπει να γίνει; Ποιοι και με ποιον τρόπο καθόρισαν τις εξελίξεις στα χρόνια της κρίσης, δηλαδή από το 2009 ως τα μέσα του 2013; Παλαιότερα, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συναντιούνταν μονάχα μία φορά το τρίμηνο, πλέον οι

συναντήσεις λαμβάνουν χώρα σχεδόν κάθε μήνα. Κι εμείς, οι ανταποκριτές στις Βρυξέλλες, ζήσαμε και ζούμε συναρπαστικά και παραγωγικά χρόνια. Την οριστική απόφαση να γράψουμε αυτό το βιβλίο, την πήραμε μετά τη δραματική νύχτα της Συνόδου της 29ης Ιουνίου 2012.

Η 29η Ιουνίου 2012 είναι εκείνη η νύχτα που η Εθνική Γερμανίας κερδίζει την ομάδα της Ιταλίας και σηκώνει το Ευρωπαϊκό Κύπελο Ποδοσφαίρου. Είναι η νύχτα που για πρώτη φορά η καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ αδυνατεί να ελέγξει τις ειδήσεις που φεύγουν από τις Βρυξέλλες. Είναι η νύχτα που ο συνετός Μάριο Μόντι δηλώνει αυθόρμητα υποστηρικτής της *Squadra Azzurra*, της ιταλικής εθνικής ομάδας, και η Δανή πρωθυπουργός Χέλε Τόρνινγκ-Σμιτ νιώθει ότι βρίσκεται σε ομηρία, καθώς οι χώρες του Νότου απαιτούν με τελεσίγραφο βοήθεια για τις τράπεζές τους. Είναι η νύχτα που η ανησυχία στο επιτελείο της Άνγκελα Μέρκελ χτυπάει κόκκινο και η καγκελάρια αποφασίζει να εισαγάγει τις νυχτερινές συνεντεύξεις Τύπου, έτσι ώστε να ορίζει η ίδια και όχι οι άλλοι τις πρωινές ειδήσεις στη Γερμανία.

Οι ιστορίες στο βιβλίο μας βασίζονται σε πηγές από πρώτο χέρι. Σε σημειώσεις, τις οποίες συντάσσουν επιλεγμένοι διπλωμάτες στις Συνόδους, καταγράφοντας όλα όσα συζητιούνται.

Καταφέραμε να αποκτήσουμε πρόσβαση στα αυστηρώς εμπιστευτικά πρακτικά των Συνόδων, τα οποία αποκαλύπτουν τι πραγματικά συμβαίνει όταν οι ισχυροί κάθονται όλοι μαζί γύρω από ένα τραπέζι και δίνουν απαντήσεις σε ερωτήματα όπως: Ποιος στηρίζει ποιον; Υφίστανται στ' αλήθεια οι περίφημες συμμαχίες των χωρών του Βορρά ενάντια στις χώρες του Νότου; Η Μέρκελ κερδίζει πάντα; Είναι ο πρόεδρος της Γαλλίας, Φρανσουά Ολάντ, τόσο αδύναμος όσο δείχνει; Υπάρχει κάτι που μπορεί τελικά να ταρακουνήσει τον καγκελάριο της Αυστρίας, Βέρνερ Φάιμαν;

Στο βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας, αναλύουμε με ποιον τρόπο 28 «εθνικοί εγωιστές» υπερασπίζονται τα συμφέροντα του οίκου τους στην ευρωπαϊκή σκηνή και μετατρέπονται στους μεγαλύτερους λομππίστες των πατρίδων τους. Και εξετάζουμε το ερώτημα, αν οι σκιτσογράφοι της εφημερίδας *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, Άχιμ Γκρέζερ και Χέριμπερτ Λεντς, εκφράζουν τους πολίτες όταν γράφουν: «Οι Βρυξέλλες είναι για μας κάτι σαν Bad Bank, όπου αποθηκεύονται όλα τα άσχημα και δηλητηριώδη της Ευρώπης, και μετά δεν τη θέλει κανείς».

Για να συγκεντρώσουμε το υλικό μας, μιλήσαμε με μερικούς από τους πλέον ισχυρούς, καθώς και με υψηλόβαθμους αξιωματούχους, διπλωμάτες, σέρπα* και φυσικά με γραφειοκράτες και τεχνοκράτες από το «μηχανοστάσιο» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πουθενά αλλού οι δημοσιογράφοι δεν είναι τόσο κοντά στην Άνγκελα Μέρκελ, στον Βρετανό πρωθυπουργό Ντέιβιντ Κάμερον, στον Φρανσουά Ολάντ, στον Βέρνερ Φάιμαν και στους συναδέλφους τους, όσο στο γκρίζο κτίριο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις Βρυξέλλες. Στους απάνω ορόφους κάθονται οι 28 εκλεγμένοι αρχηγοί των χωρών-μελών κι από κάτω περιμένουν οι δημοσιογράφοι. Ανάμεσα στους δύο αυτούς κόσμους, κυκλοφορούν οι διπλωμάτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κομίζοντας απόρρητα μηνύματα και δεν μεταφέρουν μόνο καυτές πολιτικές πληροφορίες, αλλά και απλές ανθρώπινες στιγμές. Διηγούνται ότι κάποιες φορές κορυφαία πολιτικά πρόσωπα δυσανασχετούν, επειδή τα πάντα έχουν γίνει τόσο περίπλοκα στην Ευρώπη. «Αυτό ξεπερνάει τα όρια των ειδικών μου γνώσεων» φέρεται να έχει πει, σύμφωνα με τους διπλωμάτες, η Άνγκελα Μέρκελ σε μία δύσκολη φάση των διαπραγματεύσεων για τους νέους τραπεζικούς κανόνες, στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2011.¹ Μεταφέρουν επίσης ότι ο Κύπριος Πρόεδρος Δημήτρης Χριστόφιας επιζητεί επαίνους, επειδή σχεδόν το μισό υπουργικό του Συμβούλιο αποτελείται από γυναίκες. Ή ότι ο Ντέιβιντ Κάμερον δεν σκοπεύει «όσο ζει» να βάλει τη χώρα του στο ευρώ. Ή πόσο χαρούμενοι ήταν κάποιοι, όταν είχαν ομοτραπέζο τους τον πρωθυπουργό Σίλβιο Μπερλουσκόνι, επειδή ο Ιταλός «δεν το παίζει διανοούμενος και η ένταση σπάει πού και πού με κανένα αστεϊάκι».

Διαβάζοντας κανείς τα πρακτικά των Συνόδων, κατανοεί πλήρως την εξάντληση που νιώθουν οι ισχυροί της Ευρώπης ύστερα από ατελείωτες ώρες συζητήσεων. Και ίσως να χαμογελάσει κιόλας, όταν για παράδειγμα διαβάσει ότι μετά από αμέτρητες αγορεύσεις για πακέτα στήριξης

* (Σ.τ.Μ.): Σέρπα στην πολιτική αργκό ονομάζονται οι αντιπρόσωποι των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων που προετοιμάζουν την αιζέντα των διεθνών συναντήσεων. Πήραν το όνομά τους από μία φυλή του Νεπάλ, μέλη της οποίας συνδράμουν τους ορειβάτες στα Ιμαλάια ως αχθοφόροι, οδηγοί και ανιχνευτές. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε αρχικά για τους συμβούλους των G8 και, αργότερα, ενσωματώθηκε και στην ευρωπαϊκή ορολογία.

δισεκατομμυρίων, η ευδιάθετη Άνγκελα Μέρκελ παρατηρεί ότι «ειδικά σε μικροεπίπεδο μπορούν να γίνουν πολλά για την ανάπτυξη», ενώ αυτό που θέλει μάλλον να πει είναι: Παιδιά, σταματήστε τώρα και κάντε επιτέλους πρώτα κάτι στις χώρες σας.

Ήμασταν εκεί όταν άρχισε η οικονομική κρίση και ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Πέερ Στάινμπρουκ, που διεκδίκησε αργότερα ανεπιτυχώς την καγκελαρία για το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD), δήλωνε σχεδόν αλαζονικά μετά τη χρεοκοπία της αμερικανικής επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers ότι αυτή η τραπεζική κρίση αποτελεί μία καθαρά αμερικανική υπόθεση. Γνωρίζουμε τις προτάσεις για την ευρωπαϊκή ασφάλιση των ανέργων, για την ευρωπαϊκή σύνταξη και το ευρωπαϊκό επίδομα τέκνων, και ξέρουμε για ποιον λόγο βρίσκονται καταχωνιασμένες στα συρτάρια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ερευνήσαμε τους λόγους για τους οποίους η βιομηχανία καπνού πληρώνει δισεκατομμύρια ευρώ στα κράτη-μέλη και στις Βρυξέλλες, καθώς και για ποιον λόγο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λειτουργεί σαν ορδάνοικτη πύλη για εκπροσώπους συμφερόντων κάθε είδους. Βάλαμε κάτω τους αριθμούς και τα υπολογίσαμε: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απασχολεί 35.000 υπαλλήλους, ενώ χιλιάδες από αυτούς είναι μεταφραστές μίας από τις 24 επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο σύνολό τους, οι ευρωπαϊκές υπηρεσίες απασχολούν 60.000 υπαλλήλους – για 506 εκατομμύρια πολίτες. Το κρατίδιο του Βερολίνου απασχολεί 116.000 μόνιμους δημοσίους υπαλλήλους (για 3,5 εκατομμύρια πολίτες), ο δήμος της Βιέννης σχεδόν 50.000 μόνιμους και συμβασιούχους δημοσίους υπαλλήλους (για 1,7 εκατομμύρια πολίτες) και το αμερικανικό Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας, ένα από τα πολλά των ΗΠΑ, διαθέτει 240.000 εργαζόμενους.

Επομένως η υπερβολική γραφειοκρατία της Ευρώπης είναι ένας καλά εδραιωμένος μύθος. Όπως και η άποψη ότι αυτοί εκεί στις Βρυξέλλες, οι χρυσοπληρωμένοι υπάλληλοι, επινοούν βάνανυσα μέτρα, τα οποία εξαπλώνονται σαν γάγγραινα στα 28 ευρωπαϊκά κράτη.

Εμείς όμως πιστεύουμε ότι δεν είναι ακριβώς έτσι τα πράγματα.

Όλα όσα αποφασίζονται στις Βρυξέλλες για νόμους, διατάξεις και άλλα βασίζονται κατά κύριο λόγο σε προτάσεις των κρατών-μελών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή η Κομιοιόν όπως ονομάζεται είναι κάτι σαν το εργαστήριο νόμων

των εθνικών κυβερνήσεων. Εκεί επινοούνται και συντάσσονται τα νομικά κείμενα, τα οποία αργότερα ψηφίζονται από τις 28 ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και, συνήθως, και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αν περιηγηθεί κανείς στο φουτουριστικό κτίριο των ευρωπαϊκών δεσμών, θα αισθανθεί πολύ γρήγορα να του θυμίζει την κλασική ταινία *Metropolis* του Φριτς Λανγκ και τους εργάτες στο μηχανοστάσιο. Γραφειοκράτες που τρέχουν ακούραστα πέρα-δώδε, ανεβοκατεβαίνουν ορόφους, μπαίνουν σε ασανσέρ, ανοιγοκλείνουν πόρτες και διασχίζουν διαδρόμους. Ο κάθε ένας εκτελεί ξανά και ξανά τις ίδιες διαδικασίες, μιλάει ξανά και ξανά για τα ίδια θέματα. Όλα αυτά φαντάζουν μάλλον εξωπραγματικά, τουλάχιστον για κάποιον που δεν ζει στην ευρωπαϊκή μητρόπολη. Υπάρχει ο κόσμος εδώ και ο κόσμος εκεί – κι αυτός είναι ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Όταν άλλωστε αναφέρεται κανείς στην Ευρώπη, οι πολίτες σπάνια νιώθουν ότι εννοεί και τους ίδιους.

Στο βιβλίο μας εξηγούμε με ποιον τρόπο το 2008, τη χρονιά της κρίσης, οι ισχυροί της Ευρώπης προστάτησαν τις τράπεζές τους, όπως είχαν φροντίσει να κάνουν τη δεκαετία του '50 για τα χαλυβουργεία, και τη δεκαετία του '70 για τις αυτοκινητοβιομηχανίες τους. Όπως επίσης, και ότι το συγκεκριμένο λάθος παραλίγο να οδηγήσει τη νομιμοματική ένωση στη χρεοκοπία. Ξέρουμε με ποιον τρόπο το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης γέμισε εντελώς τυχαία με 440 δισεκατομμύρια ευρώ, και περιγράφουμε για ποιον λόγο οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες είναι κάτι σαν τον συνεκτικό ιστό της Κοινότητας. Διότι οι Συνθήκες δεν υπάρχουν για να τηρούνται κατά γράμμα, αλλά για να συγκροτούν την ψυχή μιας Κοινότητας που αποτελείται από 28 πολύ διαφορετικές χώρες, από τις ηλιόλουστες παραλίες της Ελλάδας ως το βιομηχανικό λιμάνι του Ρότερνταμ και από τη Λετονία ως την Πορτογαλία· χώρες που έχουν υποσχεθεί η μία στην άλλη να συμβιώνουν ειρηνικά, να επιδίδονται στο εμπόριο και να συναλλάσσονται. Οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες δημιουργούν λοιπόν ένα πλαίσιο που να καλύπτει και τις 28 χώρες. Τα ευρωπαϊκά έθνη οφείλουν να είναι γενναιόδωρα μεταξύ τους ώστε να μπορούν να συνυπάρχουν, και μόνο η κρίση τα έκανε να συνειδητοποιήσουν πόσο ευάλωτα είναι.

Οι Βρυξέλλες είναι ο καθρέφτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην «ευρωπαϊκή συνοικία» γύρω από την πλατεία Σουμάν, ένα νέο μέγαρο αναδύεται

σιγά σιγά από το έδαφος. Οι τουρίστες κοιτάζουν μέσα από τα πουλμαν, προσπαθώντας να αντιληφθούν με μια ματιά την ουσία της Ευρώπης. Όμως εδώ δεν υπάρχει ένα εμβληματικό κτίσμα, όπως η Πύλη του Βρανδεμβούργου στο Βερολίνο ή ο Λευκός Οίκος στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η νέα έδρα για τον πρόεδρο και τους εργαζόμενους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην πλατεία Σουμάν θα κοστίσει 240 εκατομμύρια ευρώ. Το παλιό κτίριο, μετά τη διεύρυνση της Ένωσης με τα νέα μέλη από την ανατολική και την κεντρική Ευρώπη, παραείναι μικρό. Φυσικά η κατασκευή του νέου κτιρίου έχει καθυστερήσει και κανείς δεν γνωρίζει πότε ακριβώς θα είναι έτοιμο. Κι έτσι, μέχρι νεότερας, ψηλοί φράχτες υψώνονται γύρω του, προστατευτικά κολωνάκια από μπετόν εμποδίζουν την πρόσβαση σ' αυτό, ο δόρυβος του εργοταξίου είναι εκκωφαντικός, τα φορτηγά πηγαиноέρχονται και τα μπάζα στοιβάζονται.

Οι Βρυξέλλες είναι ένα χωνευτήρι πολιτισμών. Οι προκαταλήψεις που έχουν οι λαοί της γηραιάς ηπείρου ο ένας για τον άλλον είναι έντονα αισθητές, αν και συνήθως έχουν τη γοητεία τους και μερικές φορές αποδεικνύονται αστείες. Όπως, για παράδειγμα, όταν βλέπει κανείς στο Βέλγιο οδηγούς να προσπερνούν από δεξιά, να μην βγάζουν ποτέ το φλας και να σανιδώνουν το φρένο στο κόκκινο φανάρι. Όταν δύο η ώρα τη νύχτα οι Ιταλοί μιλούν ακατάπαυστα στο κινητό περιμένοντας τις αποσκευές τους στο αεροδρόμιο. Όταν ένας Αυστριακός έμπορος κρασιών επιβάλλει με καπατσοσύνη τα δικά του κρασιά, βάζοντας στην άκρη τούς καταξιωμένους ανταγωνιστές του από την Ισπανία και τη Γαλλία. Όταν οι Σουηδοί καλούν τους Γάλλους σε γεύμα, και οι τελευταίοι αρνούνται να φάνε το πρώτο πιάτο –ψάρι με πουρέ πατάτας– για να συνειδητοποιήσουν αμέσως μετά ότι δεν υπάρχει δεύτερο και να μείνουν νηστικοί. Όταν Βρετανοί δημοσιογράφοι κάνουν τα πάντα για να πάρουν πρώτοι την είδηση – και τελικά δεν είναι εκείνοι που τη μεταδίδουν πρώτοι, αφού τα κείμενα είναι γραμμένα στα γερμανικά. Όταν οι Γερμανοί πηγαίνουν ακριβώς στην ώρα τους στα ραντεβού και κατόπιν περιμένουν μόνοι τους δεκαπέντε λεπτά τους υπόλοιπους. Ή τέλος, όταν οι Ολλανδοί μοιράζονται τον λογαριασμό υπολογίζοντας και το τελευταίο σεντ.

Στις Βρυξέλλες η ιστορία είναι ακόμη ζωντανή. Λατρεύουν τον Καρλ Μαρξ και έτσι δεν είναι τυχαίο που η μία εκ των δύο συγγραφέων αυτού του βιβλίου ανακάλυψε σε ένα ωραίο αστικό σπίτι, στην οδό Ζαν Νταρντέν,

μία αναμνηστική πλάκα προς τιμήν του φιλοσόφου, ενώ σε ένα εστιατόριο με αστέρι Μισελέν στη διάσημη μεγαλοαστική πλατεία Γκραν Πλας φιγουράρει ένα υπερμέγεδres πορτρέτο του Μαρξ και μια σφυρήλατη επιγραφή που αναφέρει ότι ο κύριος Μαρξ έτρωγε εκεί επί τρεις μήνες και εργαζόταν σε έναν από τους επάνω ορόφους. Όπως είναι γνωστό, ο Γερμανός φιλόσοφος έγραψε το *Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος* στις Βρυξέλλες – και οι Βρυξελλιώτες είναι περήφανοι γι' αυτό. Δεν υπάρχει άλλη πόλη που να την έχουν κυριεύσει περισσότεροι στρατοί, στο πέρασμα της Ιστορίας. Οι Βρυξέλλες με τα περίχωρά τους βρέθηκαν πολλές φορές ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις, όπως είναι η Γερμανία και η Βρετανία, η Γαλλία και η Ισπανία. Ο Λουδοβίκος ΙΔ΄ έκαψε κάποτε απ' άκρη σ' άκρη την Γκραν Πλας, εκεί όπου οι συντεχνίες είχαν οικοδομήσει τα μεγαλοπρεπή τους μέγαρα. Το γεγονός ότι οι ευρωπαϊκοί δεσμοί στεγάζονται σε μια πόλη όπου στον δρόμο ακούς να μιλούν γαλλικά και φλαμανδικά, αγγλικά και γερμανικά, δεν είναι διόλου τυχαίο. Στο Βέλγιο δοκιμάζεται καθημερινά η συμβίωση των εθνών: των Φλαμανδών, των Βαλλόνων και των Γερμανών. Τα πεδία μάχης του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου και του Βατερλό απέχουν λίγα μόλις χιλιόμετρα. Ακόμη και σήμερα, κάθε δεύτερο σπίτι που βρίσκεται κοντά στις παλιές γραμμές του μετώπου έχει στον κήπο του μερικούς τάφους στρατιωτών.

Ο εθνικός και πολιτικός κατακερματισμός της Ευρώπης δεν έχει παρέλθει. Αποφασίσαμε να γράψουμε αυτό το βιβλίο επειδή, μεταξύ άλλων, συνειδητοποιήσαμε ότι κυριαρχεί μια ακαθόριστη τάση που στρέφεται ενάντια στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Βρυξέλλες, η οποία μάλιστα έχει αρχίσει να εξαπλώνεται. Οι απογοητευμένοι πολίτες γυρνούν την πλάτη σε αυτό που θεωρούν Bad Bank. Οι 28 «εθνικοί εγωιστές», όμως, έχουν την υποχρέωση να μην βλέπουν την Ευρώπη μόνο ως οικονομικό εγχείρημα, αλλά ως τη συμβίωση διαφορετικών εθνών και την πραγμάτωση της έννοιας της κοινότητας. Το 2014 οι ευρωεκλογές ξαναμοιράζουν την ευρωπαϊκή τράπουλα. Νέα πρόσωπα τίθενται επικεφαλής, και όλοι έχουμε μια νέα ευκαιρία να γίνουμε πιο γενναϊόδωροι ο ένας απέναντι στον άλλον.

Κέρστιν Γκάμελιν, Ράιμοντ Λεβ
Βρυξέλλες, 2014

ΥΓ.: Το γεγονός ότι ο εκδοτικός μας οίκος εξέδωσε το βιβλίο με διαφορετικό τίτλο στη Γερμανία (*Europas Strippenzieher*) και διαφορετικό στην Αυστρία (*Europas Drahtzieher*), αν και οι δύο τίτλοι σημαίνουν ακριβώς το ίδιο, αναδεικνύει την πολιτισμική ποικιλία που απαντάται ακόμη και μέσα σε μία μόνο γλώσσα. Γράφοντας το βιβλίο είχαμε την ευκαιρία να νιώσουμε, από πρώτο χέρι, πόσο δύσκολο πρέπει να είναι να καταλήξουν σε συμβιβασμό 28 διαφορετικοί μεταξύ τους άνθρωποι. Όταν μάλιστα συνειδητοποιήσαμε πόσο πολύπλοκο είναι μία Γερμανίδα και ένας Αυστριακός, δύο άνθρωποι δηλαδή με την ίδια μητρική γλώσσα, να συμφωνήσουν στις κρίσεις τους, ο σεβασμός μας για την αντοχή των Ευρωπαίων πρωταγωνιστών έγινε ακόμη μεγαλύτερος. Τέλος, το γεγονός ότι οι δύο συγγραφείς προερχόμαστε από διαφορετικές χώρες και έχουμε άλλες προσλαμβάνουσες ο καθένας έκανε τη διαδικασία της συγγραφής ακόμη πιο συναρπαστική και το βιβλίο, ελπίζουμε, καλύτερο. Κάτι σαν έναν ευρωπαϊκό συμβιβασμό...

Συμμαχίες – οι Ευρωπαίοι ηγέτες δεν χαρίζονται στους συναδέλφους τους

Στις 28 Ιουνίου 2013, γύρω στις δύο η ώρα το πρωί, ο Αυστριακός καγκελάριος Βέρνερ Φάιμαν κοιτάζει κουρασμένος τις κάμερες των τηλεοπτικών συνεργείων. Ήταν μια μακριά νύχτα και οι πρόεδροι, οι πρωθυπουργοί και οι καγκελάριοι της Ευρώπης θέλουν να επιστρέψουν στα ξενοδοχεία τους. Μόνο που πρώτα θα πρέπει να διεκπεραιώσουν μία τελευταία υποχρέωση: να σταθούν μπροστά στις κάμερες, να προσφέρουν εικόνες για τις πρωινές ειδήσεις και να ανακοινώσουν στους πολίτες των χωρών τους όσα έφεραν εις πέρας στις Βρυξέλλες. Η καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ έχει δυσκολότερο καθήκον: δίνει συνέντευξη Τύπου. Ο Φάιμαν αρκείται να σταματήσει για λίγο έξω από το κτίριο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Τη στιγμή που συγκεντρώνεται για να διατυπώσει το μήνυμά του, εμφανίζεται ο πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου Ζαν Κλοντ Γιούνκερ. Θέλει κι αυτός να βγει στις ειδήσεις – εντελώς απροσδόκητα υψώνει τη στοίβα με τα χαρτιά που κρατάει και χτυπάει τον Αυστριακό στο κεφάλι, χαμογελάει στην κάμερα και συνεχίζει τον δρόμο του. Ο Φάιμαν ανασηκώνει τους ώμους, κοιτάζει έκπληκτος γύρω του και συνεχίζει κι αυτός τις δηλώσεις του. Η κάμερα συνεχίζει να καταγράφει τα πάντα.

Τέτοιου είδους... βίαιες επιθέσεις δεν είναι κάτι το συνηθισμένο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των ηγετών στις Βρυξέλλες – όπως ονομάζονται οι Σύνοδοι Κορυφής. Οι αποφάσεις τους, όμως, ενίοτε είναι σκληρές και ο τόνος τους έντονος.

Οι μύθοι γύρω από τις περίφημες αυτές Συνόδους των προέδρων, των πρωθυπουργών και των καγκελάρων της Ευρώπης που πραγματοποιούνται

κάθε τρεις μήνες είναι πολλοί. Κανείς δεν γνωρίζει με ακρίβεια τι πραγματικά συζητούν οι ισχυροί τις νυχτερινές ώρες στον πέμπτο ή στον όγδοο όροφο του Συμβουλίου στις Βρυξέλλες. Επίσημα πρακτικά ή ηχογραφήσεις δεν υπάρχουν. Είναι βέβαιο, ωστόσο, ότι κατά τις συναντήσεις εργασίας συντάσσονται εμπιστευτικά πρακτικά, τα οποία στη συνέχεια παραμένουν απόρρητα. Στο βιβλίο παρουσιάζονται για πρώτη φορά αποσπάσματα από αυτές τις εμπιστευτικές σημειώσεις, τα λεγόμενα πρακτικά ή πρωτόκολλα Antici,* τα οποία αποκαλύπτουν πόσο ισχυρός είναι ο ρόλος των εθνικών συμφερόντων στις συναντήσεις των ηγετών, πόσο βαρετή μπορεί να γίνει η Σύνοδος όταν και οι 28 θέλουν να πουν τη γνώμη τους, αλλά και την έλλειψη λεπτότητας που διακρίνει ενίοτε την ελίτ στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Τα πρακτικά Antici αποκαλύπτουν πόσο κοντά στον γκρεμό έφτασε η νομιματική ένωση το 2012 και ότι το ευρώ θα επιβιώσει μόνο αν οι χώρες της νομιματικής ένωσης προχωρήσουν και στην πολιτική ένωση. Αποκαλύπτουν επίσης με ποιον τρόπο η Μέρκελ αγωνίζεται για το ευρώ, αλλά και πόσο

* Antici ονομάζονται στην ευρωπαϊκή αργκό οι πιο στενοί συνεργάτες των πρέσβων. Το όνομα προέρχεται από τον Ιταλό διπλωμάτη Πάολο Μάσιμο Αντίτσι, ο οποίος τη δεκαετία του '70 εφηύρε το σύστημα των πρωτοκόλλων ή πρακτικών. Ενώ οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων διαβουλευονται, ο Antici του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κάθεται μαζί τους στην αίθουσα και παρακολουθεί. Κάθε δεκαπέντε λεπτά βγαίνει από την αίθουσα και δίνει προφορική αναφορά για όσα διημείφθησαν στους 28 Antici συναδέλφους του των 28 κρατών-μελών (σε κάθε χώρα αντιστοιχεί ένας Antici). Όση ώρα δίνει την αναφορά, αντικαθίσταται από έναν άλλον Antici στην αίθουσα σύσκεψης. Οι αναφορές αυτές εμπλουτίζονται από τους εθνικούς συνεργάτες των Antici με επιπλέον πληροφορίες που έχουν λάβει οι ίδιοι συνήθως από τους διπλωμάτες των χωρών τους ή τους συμβούλους των κυβερνήσεων, οι οποίοι έχουν βρεθεί για λίγο μέσα στην αίθουσα. Όλες αυτές οι αναφορές διαβιβάζονται στη συνέχεια στους αρμόδιους διπλωμάτες της κάθε χώρας. Οι διπλωμάτες, οι επικεφαλής των ιδιαίτερων γραφείων και οι εμπειρογνώμονες περιμένουν μερικούς ορόφους πιο κάτω, στα γραφεία των Μόνιμων Εθνικών Αντιπροσωπειών για τις ειδήσεις από την αίθουσα συσκέψεων. Οι πληροφορίες μεταφέρονται με τη μέθοδο «καλασμένο τηλέφωνο». Κανείς από τους Antici δεν έχει ακούσει με τα ίδια του τα αυτιά αυτά τα οποία καταγράφει. Τα μυστικά πρωτόκολλα ή πρακτικά Antici αποτελούν παρ' όλα αυτά σχεδόν αυτήκοες αναφορές για τις συζητήσεις μεταξύ των ηγετών. Γι' αυτό και έχουμε μετατρέψει τα λόγια, τα οποία στα πρωτόκολλα συχνά είναι σε πλάγιο λόγο, σε ευθύ λόγο. Το βιβλίο μας βασίζεται σε αυτές τις πηγές, οι οποίες δεν είναι προσβάσιμες στους δημοσιογράφους.

πολύ αγανακτούν οι συνάδελφοί της όταν η Γερμανίδα καγκελάριος θέλει να εξισώσει τη μη τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επιπλέον να την τιμωρεί το ίδιο αυστηρά.

Μας αποκαλύπτουν ότι ο κάθε ένας από τους 28 έχει λόγο στην ομήγυρη, αλλά ότι ο λόγος τους δεν έχει την ίδια ισχύ, και ότι οι ηγέτες των μικρότερων χωρών δεν έχουν άλλη επιλογή από το να ακολουθήσουν εκείνους των μεγάλων.

Αυτοί που παλεύουν περισσότερο από όλους να επιβάλλουν την εξουσία τους στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων άλλωστε, είναι οι ηγέτες των μεγάλων χωρών. Όταν, για παράδειγμα, ο πρόεδρος της Γαλλίας Νικολά Σαρκοζί γίνεται έξαλλος με τις επίμονες νουθεσίες του Βρετανού πρωθυπουργού Ντέιβιντ Κάμερον για τη διάσωση του ευρώ –«χρειαζόμαστε μεγάλες και τολμηρές πράξεις»– επιπλήττει τον Βρετανό μπροστά σε όλους λέγοντάς του «χάσατε μια καλή ευκαιρία να κρατήσετε το στόμα σας κλειστό. Βαρεθήκαμε να μας κριτικάρετε συνέχεια και να μας λέτε τι πρέπει να κάνουμε. Λέτε ότι μισείτε το ευρώ και τώρα ανακατεύετε στις συσκέψεις μας».²

Αλλά και η καγκελάριος Άνγκελα Μέρκελ δεν υστερεί στην επιβολή εξουσίας και έχει τον δικό της έμμεσο τρόπο να κάνει τον Κάμερον να σωπάσει επιδίδοντάς του χωρίς πολλά λόγια, το απαραίτητο τελεσίγραφο: ή θα πληρώσει κι αυτός ή θα πάψει να μιλάει. Κι όταν ο Κάμερον, σε πείσμα της μόνιμης γερμανικής αντίστασης, πέζει με πυγμή να φτάσει τα 2 έως 3 τρις. ευρώ το κεφάλαιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility-EFSF), η Μέρκελ δεν του αφήνει πολλές επιλογές: «Είτε θα μείνει ως έχει είτε θα συμφωνήσουμε ότι θα πληρώσουν και οι χώρες που είναι εκτός ευρώ».³ Ο Κάμερον παίρνει το μήνυμα – και δεν ξαναμιλάει.

Την ίδια στιγμή, αρκετοί από τους 28 ηγέτες σκέφτονται με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να ξεφορτωθούν τον Ιταλό πρωθυπουργό Σίλβιο Μπερλουσκόνι, αφού δεν δίνει δεκάρα ούτε για την κρίση ούτε για το ευρώ.

Ο Μπερλουσκόνι το ξέρει και αμύνεται με τον δικό του τρόπο – σπάει πλάκα με το να ταπεινώσει δημοσίως τον Σαρκοζί. Αδετεί τη συμφωνία που έχουν κάνει να δώσει σε Γάλλο τη θέση που κατέχει στο ισχυρό διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) ο Ιταλός Λορέντσο Μπίνι Σμάγκι. Αντιθέτως ο Σαρκοζί τηρεί τη συμφωνία και στηρίζει τον

Ιταλό Μάριο Ντράγκι ως νέο πρόεδρο της πανίσχυρης ΕΚΤ, με αποτέλεσμα αυτή να διοικείται από δύο Ιταλούς και κανέναν Γάλλο.

Ο Σαρκοζί γίνεται έξαλλος και εγκαλεί τον Ιταλό πρωθυπουργό να τηρήσει την υπόσχεσή του. Ο Μπερλουσκόνι από την πλευρά του διηγείται απάρεσκα στους Ιταλούς δημοσιογράφους με ποιον τρόπο άδειασε τον Γάλλο πρόεδρο. «Ο Σαρκοζί άρχισε να θυμώνει. Οπότε κάποια στιγμή τού είπα: Μα τι να κάνω; Να τον σκοτώσω; (εννοεί τον Σμάγκι)».

Θεραπευτικές συνεδρίες

Όταν οι ηγέτες κάθονται γύρω από το μεγάλο τραπέζι στον πέμπτο όροφο του Συμβουλίου στις Βρυξέλλες συνήδως είναι έτοιμοι να ξενυχτήσουν. Οι λόγοι δεν είναι μόνο πρακτικοί, αλλά και ανθρωπinoi: Κάθε ένας από τους 28 ηγέτες θέλει να μιλήσει. Όπως και ο προεδρεύων της συνεδρίασης, ο Χέρμαν Βαν Ρομπάι (πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου). Επίσης παρευρίσκονται οι πρόεδροι της ΕΚΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αν λοιπόν τριάντα μία προσωπικότητες πάρουν τον λόγο από δέκα λειπά, ο χρόνος που απαιτείται είναι τουλάχιστον πέντε ώρες. Πέντε ώρες ομιλιών, και μάλιστα χωρίς διαλείμματα, είναι αν μη τι άλλο μία αρκετά κουραστική διαδικασία.

Επιπλέον, όπως προκύπτει από τα μυστικά πρακτικά των συνεδριάσεων, στο τραπέζι δεν συζητούνται μόνο θέματα παγκοσμίου ή ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, αλλά παρεμβαίνουν και οι προσωπικές ανάγκες και επιθυμίες. Τον Οκτώβριο του 2012, ο πρόεδρος της Κύπρου Δημήτρης Χριστόφιας θέλει οπωσδήποτε να ακούσει έναν καλό λόγο. Είναι ο πρώτος Κύπριος πρόεδρος του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και στη διάρκεια της κυλιόμενης εξάμηνης προεδρίας του καταβάλλει φιλότιμες προσπάθειες

* (Σ.τ.Μ.): Στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεδριάζουν οι υπουργοί όλων των χωρών-μελών της ΕΕ για να εγκρίνουν νόμους και να συντονίσουν τις εθνικές τους πολιτικές. Δεν υπάρχουν μόνιμα μέλη. Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου κάθε χώρα εκπροσωπείται από τον υπουργό της που είναι αρμόδιος για τον εκάστοτε τομέα πολιτικής. Στην περίπτωση αυτή η σύσκεψη ονομάζεται «Συμβούλιο Περιβάλλοντος». Η προεδρία ασκείται εκ περιτροπής και για έξι μήνες από τις χώρες-μέλη της ΕΕ. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ταυτίζεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ούτε με το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο δεν σχετίζεται με την ΕΕ. (πηγή: <http://europa.eu>)

να διαχειριστεί με επιτυχία τις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Το αποτέλεσμα, ωστόσο, είναι ανεπαρκές. Όταν λοιπόν γίνεται συζήτηση για την ποσόστωση των γυναικών, ο Χριστόφιας θέλει να βγει μπροστά η στήριξη των γυναικών είναι αυτονόητη στην Κύπρο, στο συγκεκριμένο ζήτημα, το νησί είναι πρωτοπόρο σε ολόκληρη την Ευρώπη. Έτσι λέει περήφανος: «Σαράντα τοις εκατό του υπουργικού μου συμβουλίου είναι γυναίκες. Ακόμη και η ομάδα για την προεδρία αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από γυναίκες».⁴ Οι συνάδελφοί του του γνέφουν με συμπάθεια.

Ο πρωθυπουργός της Ουγγαρίας Βίκτορ Ορμπάν, από την άλλη, χρησιμοποιεί κατά καιρούς την ομήγυρη προκειμένου να διαμαρτυρηθεί για δήθεν προσπάθειες ανάμειξης στα εσωτερικά ζητήματα της χώρας του, καθώς από τότε που κυβερνά με απόλυτη πλειοψηφία, οι Ευρωπαίοι συνάδελφοί του ανησυχούν για τις απόψεις του σχετικά με τα θεμελιώδη δημοκρατικά δικαιώματα. «Η Ουγγαρία δεσμεύεται στις ευρωπαϊκές αξίες και τους νόμους και είναι ανοιχτή στη συνεργασία» θα ενημερώσει με δασκαλίστικο ύφος ο Ορμπάν τη Σύνοδο τον Μάρτιο του 2012. Ο ισχυρισμός του προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Μάρτιν Σουλτς περί του αντιθέτου είναι λανθασμένος, λέει, και οι νέες κυρώσεις που προτείνουν τέσσερα κράτη-μέλη για την Ουγγαρία εντελώς αβάσιμες. Οι Antici καταγράφουν την επίθεσή του: «Η Ουγγαρία δεν παρενέβη ποτέ στο συνταγματικό σύστημα άλλων χωρών. Επομένως η Ουγγαρία δεν μπορεί να δεχτεί να υπαγορεύουν άλλα κράτη-μέλη τι θα λέει το Σύνταγμά μας».⁵

Οι τόσο διαφορετικές μεταξύ τους παρεμβάσεις, όπως αυτές από την Κύπρο και την Ουγγαρία που περιγράψαμε, συμβάλλουν σημαντικά στην ψυχική γαλήνη κάποιων ηγετών. Παλιοί διπλωμάτες συγκρίνουν τις συνεδριάσεις με *ευρωπαϊκές θεραπευτικές συνεδρίες*, εννοώντας ότι «η συζήτηση θεραπεύει την Ευρώπη». Κι αυτό γιατί αποτελούν «τεράστια πρόοδο σε σχέση με το παρελθόν, όταν οι Ευρωπαίοι γείτονες πολεμούσαν ο ένας τον άλλον και αλληλοσκοτώνονταν πυροβολώντας πάνω από τους μαντρότοιχούς τους».⁶ Σήμερα πια οι παλιοί αντίπαλοι είναι διατεθειμένοι να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι σχεδόν μία φορά τον μήνα και τα εθνικά τους συμφέροντα φροντίζουν να τα επιβάλλουν με άλλα μέσα και όχι με τα όπλα. Επομένως οι Σύνοδοι των Βρυξελλών είναι σημαντικές και για έναν ακόμη λόγο: επειδή 28 ηγέτες, οι οποίοι βάζουν πάνω από όλα τα συμφέροντα

των κυβερνήσεων και των χωρών τους, αφιερώνουν τον χρόνο τους για να ακούσουν ο ένας τον άλλον και μάλιστα χωρίς να καταλήγουν πάντα σε πρακτικά αποτελέσματα, δηλαδή χωρίς να υπογράφουν αποφάσεις. «Τις περισσότερες από όλες αυτές τις ατελείωτες ώρες, γευματίζουν ή δειπνούν. Το φαγητό δεν έχει τόση σημασία, πολλές φορές δεν είναι καν καλό. Οι ολονύχτιες συνεδριάσεις τους διακόπτονται συνεχώς, επειδή κάποιος θέλει να μιλήσει με κάποιον άλλον ή επειδή υπάρχει κάποιο ζήτημα που πρέπει να διατυπωθεί εκ νέου. Οι συζητήσεις τους είναι άτυπες. Στις επίσημες συνεδριάσεις είναι όλα από πριν κανονισμένα και όλοι γνωρίζουν εκ των προτέρων τι περίπου πρόκειται να γίνει. Είναι πολύ σπάνιο να προκύψουν συγκρούσεις» λέει ο καγκελάριος της Αυστρίας Βέρνερ Φάιμαν που ανήκει στο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPÖ).⁷

Έτσι λοιπόν οι ηγέτες γνωρίζονται μεταξύ τους και μαθαίνουν να συμπαθούν ή να αντιπαθούν ο ένας τον άλλον. Όταν αλλάζει μία κυβέρνηση, ο προεδρεύων των συνεδριάσεων Χέρμαν Βαν Ρομπάι θεωρεί πολύ σημαντικό να καλωσορίσει και να παρουσιάσει διεξοδικά τους καινούργιους στην ομήγυρη. Τον Μάιο του 2012 οργάνωσε μία μικρή Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τον νεοεκλεγέντα Γάλλο πρόεδρο Φρανσουά Ολάντ, αν και συνήδως καλωσορίζει τους καινούργιους στις τακτικές συναντήσεις. Στη Σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στα μέσα Μαρτίου 2012, οι καινούργιοι ήταν τρεις: από τη Μάλτα, την Κύπρο και τη Βουλγαρία.

Σίγουρα δεν είναι καθόλου εύκολο να έχεις γύρω από ένα τραπέζι 28 ισχυρές προσωπικότητες, 28 ηγέτες που ο καθένας τους έχει τα δικά του εθνικά συμφέροντα. Για να κατορθώσει λοιπόν ο ανώτατος διοργανωτής των Συνόδων να τους οδηγήσει σε ένα κοινό αποτέλεσμα, θα πρέπει να συμπεριφέρεται με πολύ τακτ. Στην ιδανική περίπτωση, ο θηριοδαμαστής των ηγετών καλό θα είναι να έχει υπάρξει και ο ίδιος ηγέτης στη χώρα του, ενώ θα πρέπει να είναι ευφυής, να επιδεικνύει κατανόηση, να είναι δεινός διαπραγματευτής και συγχρόνως να είναι διατεθειμένος να τηρεί χαμηλούς τόνους και να αφήνει τους «εθνικούς εγωιστές» να καμαρώνουν μες στην ευρωπαϊκή αίγλη που τους περιβάλλει.

Ο πρώην πρωθυπουργός του Βελγίου Χέρμαν Βαν Ρομπάι είναι ο πρώτος πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει διαπρέψει σε υψηλές θέσεις, έχει επιβιώσει από τις

εκλεπτυσμένες μηχανορραφίες της βελγικής πολιτικής, έχει ηγηθεί μίας σταθερής κυβέρνησης και έχει ειδικευτεί τρόπον τινά για την ευρωπαϊκή του δητεία.

Η Μέρκελ βεβαιώνει ότι ο Βαν Ρομπάι διαθέτει διαίσθηση διπλωμάτη. Η καγκελάριος τον εκτιμά ως έναν *ιδιαίτερα επιδέξιο διαπραγματευτή*, όπως έχει δηλώσει σε σχετικές ερωτήσεις. Στα κείμενά του «αντικατοπτρίζεται η βαθιά του γνώση για κάθε ένα από τα κράτη-μέλη, καθώς και για τα βαθύτερα αισθήματά τους». Δίνει «στον καθένα, είτε πρόκειται για εκπρόσωπο μιας μεγάλης είτε μιας μικρής χώρας, την αίσθηση ότι σε αυτόν τον κύκλο, σε αυτήν την Ευρώπη, είναι σημαντικός».⁸

Ο Βαν Ρομπάι αποδεικνύεται και καλόβολος, όταν για παράδειγμα κάποιος από τους ηγέτες ξεγλιστράει και πηγαίνει στα γραφεία των Μόνιμων Εθνικών Αντιπροσωπειών να πάρει έναν υπνάκο. Και είναι σχεδόν παράδοση ότι μετά τις δύο το πρωί απεσταλμένοι των ηγετών γλιστρούν στους διαδρόμους και χτυπούν τις πόρτες των άλλων αντιπροσωπειών, ψάχνοντας για καφέ και γερμανικά ζελεδάκια γκούμιμπερλεν.

Ο πρόεδρος του Συμβουλίου, ωστόσο, δεν έχει πάντα τον τελευταίο λόγο στις συνεδριάσεις. Αυτοί που βάζουν την απαραίτητη τελεία όταν θεωρούν ότι μια συζήτηση παρατράβηξε και από άποψη χρόνου και από άποψη περιεχομένου, είναι κατά κύριο λόγο η Μέρκελ και παλαιότερα ο Σαρκοζί.

Στις 10 Ιουνίου 2009, τη δεύτερη και τελευταία ημέρα της Συνόδου που αναμενόταν να λάβει τέλος νωρίς το απόγευμα, οι ηγέτες προσπαθούν να διατυπώσουν την τελική δήλωση και ζυγίζουν την κάθε λέξη στο μήνυμά τους προς τους πολίτες. Ο πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, ο Ευρωπαίος πρωθυπουργός με τη μακρότερη δητεία και ένας από τους εμπνευστές του ευρώ, σκαλώνει στην παράγραφο 20, η οποία αναφέρεται στο νέο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για επερχόμενες οικονομικές κρίσεις:⁹ «Τι σημαίνει ανάλογες εξουσίες στη λήψη αποφάσεων;» Ο Βρετανός πρωθυπουργός Γκόρντον Μπράουν αρχίζει να εξηγεί: «Η ανάλογη εξουσία αφορά τη σχέση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της εθνικής εποπτείας, και τις διαφορετικές ευθύνες, τις οποίες έχουν». Τα πρακτικά της Συνόδου δεν περιγράφουν μεν την έκφραση στο πρόσωπο του Γιούνκερ, αλλά είναι προφανές ότι η εξήγηση του Μπράουν δεν τον έχει πείσει. Ο δραστήριος Σαρκοζί νιώθει την ανάγκη να παρέμβει: «Είναι

ένα συμβιβαστικό κείμενο» λέει ανυπόμονα και κόβει τη συζήτηση. «Είναι αλήθεια ότι το κείμενο δεν είναι ξεκάθαρο. Ούτε και νομικά είναι σαφές. Αποτελεί όμως μία καλή βάση που επιτρέπει στην Ευρώπη να κάνει ένα ποιοτικό άλμα».

Πέφτει σιωπή. Τα πρακτικά λένε: «Αποδοχή χωρίς αλλαγές». Ο Σαρκοζί έχει επιβληθεί.

Τα ίδια κάνει και η Μέρκελ στη Σύνοδο της 26ης Οκτωβρίου του 2011. Το θέμα είναι ποιος θα εξασφαλίσει τα χρήματα για τη διάσωση των προβληματικών τραπεζών. Είναι μια συζήτηση που δεν αρέσει στη Μέρκελ, επειδή τη βάζει συνεχώς σε θέση άμυνας και αναγκάζεται να επαναλαμβάνει το γερμανικό κρέντο ότι κάθε χώρα είναι πρώτα απ' όλα η ίδια υπεύδυνη για τις τράπεζές της. Όταν ο Ισπανός Χοσέ Λουίς Θαπατέρο επιμένει απτόητος να αλλάξουν εκ νέου το κείμενο της διαπραγμάτευσης, η Μέρκελ γίνεται πιο αποφασιστική: «Αυτό ξεπερνά τις ειδικές μου γνώσεις». Όλοι άλλωστε είχαν αρκετό χρόνο για να μελετήσουν τις προτάσεις. «Δεν μπορούμε να υπολογίσουμε τις επενέργειες μιας αλλαγής στο κείμενο, γι' αυτό καλό θα ήταν να μείνει ως έχει».¹⁰ Η συζήτηση έχει λήξει.

Μερικές ημέρες αργότερα, η Μέρκελ πλησιάζει διακριτικά τον Θαπατέρο. Γνωρίζει πολύ καλά την κατάσταση στην Ισπανία. Ξέρει ότι στις επερχόμενες εκλογές του Νοεμβρίου είναι πολύ πιθανό ο σοσιαλιστής Θαπατέρο να χάσει την πρωθυπουργία από τον συντηρητικό υποψήφιο Μαριάνο Ραχόι – όπως και ότι τα επιτόκια και τα ασφάλιστρα κινδύνου των ισπανικών κρατικών ομολόγων είναι σε πολύ υψηλά επίπεδα. Στη Διάσκεψη των G20 στις 3 Νοεμβρίου 2011, στις Κάννες, προσφέρει ανοιχτά στον σοσιαλιστή ένα δάνειο δισεκατομμυρίων. Ο ίδιος ο Θαπατέρο περιγράφει τη σκηνή στο βιβλίο του που δημοσιεύτηκε στα τέλη του 2013: «Με χαιρέτισε φιλικά και μου έκανε μία, χωρίς περιστροφές, πρόταση για την οποία δεν μας είχε γίνει καμία προηγούμενη νύξη. Με ρώτησε αν ήμουν έτοιμος να ζητήσω ένα προληπτικό δάνειο 50 δισ. ευρώ από το ΔΝΤ (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο), προσθέτοντας ότι και στην Ιταλία θα δίνονταν άλλα 85 δισεκατομμύρια».¹¹ Ο σοσιαλιστής όμως αρνείται την πρόταση της Μέρκελ, όπως είχε κάνει και με τις προτάσεις του Ντομνίκ Στρος-Καν (τότε προέδρου του ΔΝΤ) και του Ζαν Κλοντ Τρισέ (τότε προέδρου της ΕΚΤ). Δεν θέλει να δώσει χειροπόδαρα τους πολίτες του, να τους φορέσει έναν «οικονομικό ζουρλομανδύα».

Αλλά και ο διάδοχός του, ο Ραχόι, αντιτίθεται σφόδρα σε μία «διάσωση» μέσω αναγκαστικών δανείων, προβάλλοντας τα ίδια επιχειρήματα με τον Θαπατέρο: κυριαρχία, αυτοσεβασμός, υπαγορεύσεις στη δημοσιονομική διαχείριση από την Τρόικα, δηλαδή τους εμπειρογνώμονες του ΔΝΤ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΚΤ. Οι ελεγκτές της στέλνονται σε όλες τις χώρες που πλήττονται από την οικονομική κρίση, για να διαπραγματευτούν τους όρους αποπληρωμής των αναγκαστικών δανείων.

Διαβάστε τη συνέχεια στο βιβλίο

ΠΟΙΟΙ ΚΙΝΟΥΝ ΤΑ ΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Πώς εκτυλίχθηκε η δραματική νύχτα στις Κάννες
που οδήγησε στην παραίτηση του Γιώργου Παπανδρέου;

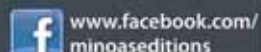
Ποιος ήταν ο ρόλος του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο στην παραίτηση του Σίλβιο Μπερλουσκόνι;

Υπήρχε σχέδιο για την έξοδο της Ελλάδας από την Ευρωζώνη;

Δύο από τους καλύτερους ανταποκριτές στις Βρυξέλλες, η Κέρστιν Γκάμελιν της εφημερίδας *Süddeutsche Zeitung* και ο Ράιμουντ Λεβ της δημόσιας αυστριακής τηλεόρασης ORF, έχοντας αποκτήσει πρόσβαση στα άκρως εμπιστευτικά πρακτικά των συνόδων κορυφής, σε διπλωματικά πρωτόκολλα και επιλεγμένες διπλωματικές σημειώσεις, φωτίζουν τα παρασκήνια της εξουσίας, εκεί όπου οι Ευρωπαίοι ηγέτες συζητούν, συγκρούονται και λαμβάνουν τις αποφάσεις.

Είναι σε θέση η Ευρώπη να αντιμετωπίσει τον εθνικό και πολιτικό κατακερματισμό της, να επιτύχει τη συνύπαρξη των διαφορετικών μεταξύ τους εθνών και να πραγματοποιήσει την έννοια της κοινότητας;

Εξαιρετικά ρεπορτάζ, έρευνα σε βάθος, τεκμηριωμένη πληροφόρηση δίχως σχηματοποιήσεις, διαυγείς αναλύσεις και το αποκαλυπτικό χρονικό της κρίσης που ξέσπασε με επίκεντρο το ελληνικό χρέος. Το βιβλίο *Ποιοι κινούν τα νήματα στην Ευρώπη* δίνει μια πλήρη εικόνα για τα τεκταινόμενα στην ΕΕ. Προσφέρει την εποπτεία των λεπτών συσχετισμών και του πολυήλικου τρόπου λειτουργίας των ευρωπαϊκών θεσμών, και σκιαγραφεί τις μεγάλες πολιτικές προσωπικότητες, αποτυπώνοντας εξαιρετικά ένα σημαντικό κομμάτι της σύγχρονης Ιστορίας.

www.minoas.gr

9 786180 202816
ISBN 978-618-02-0281-6
ΚΩΔ. 31500

